

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 543/2022-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátskou kanceláriou JUDr. Dušan Divko, advokát, spol. s r. o., Šoltésovej 341/1, Považská Bystrica, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Dušan Divko, proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 4 Co 15/2020 z 9. decembra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 15. februára 2021 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhujú rozsudok Krajského súdu v Trenčíne (ďalej aj „krajský súd“) č. k. 4 Co 15/2020 z 9. decembra 2020 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“) zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Zároveň navrhujú priznať im náhradu trov konania pred ústavným súdom.
2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia boli v právnom postavení žalobcov v spore o zaplatenie 6 368,08 eur s príslušenstvom [V priebehu konania pôvodný žalobca ([REDACTED]) zomrel, v dôsledku čoho súd v zmysle § 63 ods. 1 až 3 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) uzneseniami č. k. 3 C 13/2017-108 zo 17. júla 2018 a č. k. 3 C 13/2017-111 z 24. augusta 2018 rozhodol, že v konaní bude pokračovať s dedičmi pôvodného žalobcu – sťažovateľmi].
3. Okresný súd Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 3 C 13/2017 z 29. októbra 2019 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) rozhodol, že konanie v časti o zaplatenie 386,95 eur s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 278,30 eur od 1. apríla 2017

do zaplataenia a zo sumy 108,65 eur od 9. januára 2018 do zaplataenia zastavuje (výrok I). Zároveň určil, že do dedičstva po poručiteľovi [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zomrelom [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] patrí pohľadávka voči žalovanému vo výške 5981,13 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 4301,70 eur od 1. apríla 2017 do zaplataenia a zo sumy 1679,43 eur od 9. januára 2018 do zaplataenia (výrok II). Zároveň žalobcom priznal voči žalovanému náhradu trov konania v rozsahu 87,84 % (výrok III).

4. Na základe odvolania žalovaného krajský súd rozsudkom č. k. 4 Co 15/2020 z 9. decembra 2020 rozsudok okresného súdu zmenil v napadnutej výrokovej vyhovujúcej časti tak, že žalobu sťažovateľov zamietol a žalovanému priznal voči sťažovateľom nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v celom rozsahu.

II.

Argumentácia sťažovateľov

5. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podali sťažovatelia túto ústavnú sťažnosť, ktorej podstata spočíva v nesúhlase s právnym posúdením veci krajským súdom. Sťažovatelia uvádzajú, že nepovažujú za „právne dôvodné“ tvrdenie krajského súdu o tom, že „*spornosť otázky čo patrí do dedičstva je aktuálne len medzi dedičmi, a že takáto žaloba o určenie do dedičstva nič nevyrieši s tým, že pohľadávku dedičia nenadobudnú*“. S poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 29. septembra 2008 vydané vo veci vedenej pod sp. zn. 2 Cdo 108/2008 poskytujú svoj právny názor na vec. Zároveň uvádzajú, že „*súdna prax akceptuje žaloby, ktorými sa dedič domáha určenia že tá - ktorá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi*“. Ďalej konštatujú: „*V konaniach o takýchto žalobách ide o posúdenie, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Požadované určenie sa tu vzťahuje ku dňu smrti poručiteľa a okolnosti, ktoré nastali po tomto dni, nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu*“, v nadväznosti na čo odkazujú na rozhodnutie najvyššieho súdu zo 16. decembra 2010 vedené pod sp. zn. 3 Cdo 154/2010. Sťažovatelia sa domáhajú „nápravy“ a vo všeobecnosti poukazujú na obsah čl. 46 ods. 1 ústavy.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu.

7. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľov, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

8. Ústavný súd v prvom rade uvádza, že v ústavnej sťažnosti absentuje relevantná ústavnoprávna argumentácia. Ústavná sťažnosť je odôvodnená skôr ako ďalší opravný prostriedok, než ako návrh na začatie konania, v ktorom je potrebné preskúmať súlad výkonu súdnej moci s požiadavkami plynúcimi z obsahu označeného základného práva. Nedostatok odôvodnenia pritom považuje ústavný súd za nedostatok kľúčovej povahy, a preto ani nevyzýva na jeho odstránenie podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde, keďže tento postup je aktuálny v prípade nedostatkov formálnej

povahy, nie však samotnej podstaty ústavnej sťažnosti (m. m. I. ÚS 155/2019). V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju stabilnú judikatúru, podľa ktorej absencia zmysluplného, ústavnoprávne relevantného odôvodnenia ako východiskového rámca ústavnej sťažnosti spôsobuje nedostatok zákonom ustanovenej náležitosti podľa § 43 ods. 1 v spojení s § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde a je dôvodom na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku náležitostí ustanovených zákonom (m. m. IV. ÚS 343/2020, IV. ÚS 572/2020). V nadväznosti na uvedené bolo možné pristúpiť k postupu podľa označeného zákonného ustanovenia. Keďže ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti implicitne vyvodil námietky sťažovateľov o nesprávnom právnom posúdení veci, pristúpil v rámci materiálnej ochrany práv sťažovateľov k nižšie uvedenému predbežnému prerokovaniu ústavnej sťažnosti.

9. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať ústavnými sťažnosťami len za predpokladu, že sa sťažovateľ nemôže a ani v budúcnosti nebude môcť domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom využitím takých právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

10. Ak zákon o ústavnom súde podmieňuje prípustnosť ústavnej sťažnosti vyčerpaním opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon poskytuje sťažovateľom na ochranu ich práv, tak o to viac je podmienkou prípustnosti ústavnej sťažnosti uplatňovanie práva, ktorého porušenie sťažovateľa namietajú, riadnym, zákonom predpísaným spôsobom (m. m. III. ÚS 1/04). Sťažovateľa nemajú na výber, ktorý z existujúcich systémov súdnej ochrany využijú, ale sú povinní postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú má právomoc ústavný súd. Iba za predpokladu, že sťažovateľa vyčerпали všetky im dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojich základných práv alebo slobôd a pri ich uplatnení nie sú úspešní, môžu sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody sťažnosťou podanou ústavnému súde podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 193/2010, I. ÚS 178/2011, IV. ÚS 453/2011, III. ÚS 703/2017).

11. Ústavný súd zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či v konkrétnej veci sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí v rámci takého konania do výlučnej právomoci dovolacieho súdu. Ústavný súd sa pri posudzovaní prípustnosti dovolania z pohľadu nutnosti jeho vyčerpania ako podmienky prípustnosti ústavnej sťažnosti (t. j. pri posudzovaní, či v konkrétnom prípade ide o účinný prostriedok nápravy) môže obmedziť výlučne na formálne posúdenie jeho prípustnosti. Dovolanie neprichádza do úvahy ako účinný prostriedok nápravy najmä vtedy, ak je na prvý pohľad zjavné, že dovolanie je v danom prípade neprípustné, napríklad

preto, lebo to výslovne vylučuje procesná norma (napr. § 421 ods. 2 a § 422 CSP a pod.). Ďalšou osobitnou výnimkou z pravidla o subsidiarite konania o ústavnej sťažnosti je situácia, ak sťažovateľ tvrdí a preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu patria na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa (m. m. IV. ÚS 531/2021).

12. Keďže ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti implicitne vyvodil námietky nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom, je potrebné uviesť, že procesná možnosť namietať tieto skutočnosti je legislatívne pokrytá možnosťou podať dovolanie z dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 CSP. Naplnenie predpokladov prípustnosti dovolania definovaných v tomto ustanovení posudzuje najvyšší súd ako súd dovolací, pričom k tomuto posudzovaniu musí pristúpiť ústavne súladným spôsobom, ktorý je preskúmateľný aj v konaní o ústavnej sťažnosti (m. m. IV. ÚS 531/2021). Všetky tieto dôvody prípustnosti dovolania majú spoločné kvalifikačné kritérium spočívajúce v tom, že prípustnosť dovolania sa vždy vzťahuje na právne otázky, ktorých vyriešenie viedlo k záverom uvedeným v rozhodnutí odvolacieho súdu. Je však nesporné, že § 421 ods. 1 CSP predpokladá aktivitu dovolateľa. Prípustnosť dovolania tak bude závisieť výlučne od toho, ako dovolateľ vymedzí, že sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, prípadne právnu otázku riešenú odvolacím súdom odôvodní s ohľadom na to, že dosiaľ dovolací súd takúto otázku vo svojej rozhodovacej praxi neriešil, prípadne poukáže na rozdielne rozhodnutia odvolacieho súdu k riešenej právnej otázke (m. m. I. ÚS 336/2018, II. ÚS 12/2021).

13. Z vlastných zistení ústavného súdu pri príprave predbežného prekovania ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia nepodali dovolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu, a tým nevyužili právny prostriedok, ktorý im zákon priznáva na ochranu ich základných práv a slobôd, čím nerešpektovali subsidiárne postavenie ústavného súdu. Sami sťažovatelia v ústavnej sťažnosti ani netvrdili, že by dovolanie podali. Keďže v ústavnej sťažnosti argumentácia týkajúca sa tejto skutočnosti absentuje, ústavný súd konštatuje, že z argumentov v ústavnej sťažnosti uvedených nedokázal vyhodnotiť, či sťažovatelia nepodali dovolanie z nevedomosti alebo z dôvodu, že zastávali právny názor, že na ich prípad nemožno aplikovať žiaden z dovolacích dôvodov vymedzených v § 420 CSP, resp. v § 421 ods. 1 CSP. S ohľadom na znenie citovaných zákonných ustanovení a vzhľadom na obsah argumentácie sťažovateľov je však zrejmé, že sťažovatelia mohli podať proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie, ktorého prípustnosť by odôvodnili podľa § 421 ods. 1 CSP. Nevyužitie zákonnej možnosti podať dovolanie ale nemožno nahrádzať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie o nej až vtedy, keď fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv. Ústavný súd zároveň dodáva, že sťažovatelia v ústavnej sťažnosti netvrdili a už vôbec nepreukázali, že dovolanie nepodali z dôvodov hodných osobitného zreteľa, v okolnostiach jeho prípadu teda neprichádzal do úvahy ani prípadný možný postup ústavného súdu v zmysle § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

14. Ústavný súd dopĺňa, že ak boli sťažovatelia toho názoru, že sa na ich právnu vec nevzťahuje žiaden z dovolacích dôvodov (vzhľadom na absenciu akejkoľvek argumentácie sa ústavný súd o uvedenom mohol len domnievať), nie je kompetenciou ústavného súdu ako nezávislého orgánu ochrany ústavnosti zaujímať stanovisko k otázke prípustnosti, resp. neprípustnosti využitia príslušného opravného prostriedku v jeho konkrétnej sporovej veci. Využitie všetkých prípustných opravných prostriedkov je však v súlade s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde jednou

zo základných podmienok, ktorých splnenie je nevyhnutné pre prípadný zásah zo strany ústavného súdu.

15. Na základe uvedeného ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľov ako neprípustnú.

16. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľov stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 19. októbra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu